

Inbreng verslag van een schriftelijk overleg

Binnen de vaste commissie voor Economische Zaken, Landbouw en Innovatie hebben enkele fracties de behoefte enkele vragen en opmerkingen voor te leggen aan de minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie over telecommunicatie.

(De volledige agenda is opgenomen aan het einde van het verslag)

De voorzitter van de commissie,
Van der Ham

De adjunct-griffier van de commissie,
Blacquiere

Inhoudsopgave

- I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties
- II Antwoord/Reactie van de minister

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie willen in dit schriftelijk overleg aandacht besteden aan de recente netwerkproblemen bij Vodafone, de gevolgen hiervan en de manier waarop de minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I) een rol kan spelen bij het oplossen en voorkomen van dergelijke problemen. Het is een feit dat onze maatschappij steeds meer afhankelijk is van mobiele communicatiemiddelen. Wanneer er zich op dit gebied grote storingen voordoen zorgt dit voor problemen in vele facetten van de maatschappij. Zowel particuliere gebruikers als zakelijke consumenten ondervinden grote hinder. De storing bij Vodafone krijgt de meeste aandacht vanwege de lange duur, het gaat hier echter niet om een geïsoleerd incident. Ook andere providers kampen met storingen. Een goed voorbeeld hiervan is de recente storing bij KPN rondom Utrecht. Uiteraard zijn dit soort problemen in eerste instantie een aangelegenheid van de betrokken provider en haar klanten. Vodafone doet er momenteel ongetwijfeld alles aan om de storing zo snel mogelijk op te lossen. De leden van de VVD-fractie vinden het zeer positief dat de providers hun verantwoordelijkheid nemen door samen naar een oplossing te zoeken. Het feit dat KPN en T-Mobile bereid waren te onderzoeken of een deel van hun netwerk ingezet kon worden om het probleem op te lossen geeft aan dat de markt in ieder geval open staat voor samenwerking op dit gebied.

Zou het mogelijk zijn om bij grote storingen als eerste telefonie en oproepen naar nooddiensten zoals 112 door te geven via elkaars netwerken en dan pas dataverkeer zodat de netwerken van de andere providers ook niet overbelast worden? Is het beter om er een volgorde in aan te brengen: eerst telefonie en dan pas sms- en e-mailverkeer? Op deze manier blijft iedereen toch bereikbaar waardoor ook grote economische schade voorkomen wordt. Een aantal providers heeft al aangegeven open te staan om over dit onderwerp met u in gesprek te gaan. Bent u bereid dit gesprek aan te gaan? Zijn er momenteel wetten en regels, bijvoorbeeld op het gebied van mededinging, die een dergelijke samenwerking in de weg staan? Indien dit het geval is bent u dan bereid kritisch naar deze regels te kijken?

Naast het feit dat er een oplossing moet komen voor het probleem zijn de leden van de VVD-fractie ook van mening dat de publieksvoorlichting gedurende een storing beter moet. Klanten hebben recht op een snelle en betrouwbare informatievoorziening, dan kunnen zij immers zelf actie ondernemen. Wanneer je hoort dat de storing aan het einde van de dag verholpen is, zal de klant wellicht accepteren dat hij een dag niet bereikbaar is maar wanneer uiteindelijk blijkt dat het probleem een week voortduurt, kan het zijn dat men bijvoorbeeld een noodtelefoon had willen aanschaffen. Hierbij denk ik ook zeker aan de ondernemer die gewoonweg klanten misloopt wanneer hij of zij niet bereikbaar is. Bent u het met de leden van de VVD-fractie eens dat de voorlichting tijdens de storing afgelopen week beter had moeten? Zo ja, neemt u dit mee in uw gesprekken met de betrokken provider?

Tot slot hebben de leden van de VVD-fractie nog een vraag over de mogelijkheden die klanten hebben om hun schade te verhalen. Kunt u inzicht geven in de mogelijkheden die het huidige recht aan zakelijke en

particuliere klanten biedt om hun schade te verhalen? Is compensatie voor geleden schade bij storingen een onderwerp dat u met de providers zal bespreken? Zo nee, waarom niet?

Vragen van de leden van de PvdA-fractie

De leden van de PvdA-fractie hebben met verbazing kennisgenomen van de brief van 4 april 2012 over transitieperiodes bij het veilen van GSM-frequenties (Kamerstuk 24 095, nr. 309). Hierover willen deze leden een aantal vragen stellen.

Kunt u aangeven waarom u pas op 4 april, dus 12 dagen voordat de veiling van frequenties plaatsvindt en op het moment dat het besluit hiertoe al in het staatsblad is gepubliceerd, met een onderzoek komt waaruit blijkt dat er een transitieperiode van 21 maanden noodzakelijk is om nieuwkomers toe te laten in het 900MHz-spectrum? Had u eerder gedacht dat er geen transitieperiode nodig was? Wie heeft u tot het inzicht gebracht dat er toch een lange transitie nodig zou zijn? Kunt u toelichten waarom u kennelijk van mening bent dat potentiële nieuwkomers hier voldoende rekening mee hebben kunnen houden bij het voorbereiden van hun bod? Ook vragen deze leden waarom het zes maanden moet duren om ruimte te maken voor nieuwkomers die een gedeelte van het spectrum hebben verworven. Kunt u toelichten waarom die zes maanden realistisch is? Kunt u uitgebreid ingaan op de stappen die kennelijk dienen te worden ondernomen om het geveilde spectrum vrij te maken? Voorts vragen deze leden of, bijvoorbeeld door de Onafhankelijk Post en Telecommunicatieautoriteit (OPTA), wordt gecontroleerd of aanbidders van wie de vergunning is verkocht aan een nieuwkomer daadwerkelijk zo spoedig mogelijk het spectrum vrij zullen maken. Staat er een boete dan wel een andere straf op het niet snel genoeg vrijmaken van het spectrum, zowel binnen de genoemde maximale periode van zes maanden als bij een overschrijding daarvan? Zo niet, welke andere prikkels hebben aanbidders van wie de vergunning aan een andere aanbieder is geveild dan om het geveilde spectrum zo spoedig mogelijk vrij te maken voor de nieuwe vergunninghouder?

De leden van de PvdA-fractie zijn verbaasd over de stelligheid waarmee u beweert dat verlenging van de huidige GSM-vergunningen de «enige optie» is om de continuïteit van de dienstverlening te waarborgen. Kunt u aangeven of en zo ja welke andere opties er zijn overwogen en op basis waarvan de conclusie is getrokken dat verlenging van de huidige vergunningen de «enige optie» is? Kunt u aangeven welke partijen zijn geconsulteerd bij dit besluitvormingsproces? Kunt u daarbij tevens aangeven waarom niet de ruimte is genomen om op basis van de resultaten van de veiling transitieafspraken te maken tussen oude en nieuwe vergunninghouders? Het kan toch zo zijn dat de transitie bij de ene marktpartij veel omvangrijker is dan bij de andere? Wellicht blijkt na de veiling dat bij een marktpartij de volledige transitie wel degelijk in drie maanden kan worden afgerond. Hebt u overwogen om na afloop van de veiling maatwerkafspraken te maken met de betrokken marktpartijen? Met betrekking tot het bedrag dat voor verlenging van vergunningen zal moeten worden betaald, vragen deze leden waarom dit bedrag zal worden afgeleid van de veilingopbrengst van de betrokken vergunningen. Is het logischer om dit bedrag af te leiden van de bedragen die destijds zijn betaald om deze vergunning te bemachtigen, zo vragen deze leden. Is het bedrag dat destijds is betaald voor de GSM-vergunningen naar verwachting hoger of lager dan het bedrag dat nu voor dezelfde frequenties zal worden betaald?

De leden van de PvdA-fractie vragen naar aanleiding van de brief over de storing bij Vodafone of u kunt aangeven wat de kosten zijn voor het optuigen van een noodvoorziening door aanbidders van mobiele telefonie

zodat bij calamiteiten zoals die Vodafone hebben getroffen in ieder geval het mobiel bellen operationeel kan blijven.

De leden van de PvdA-fractie vragen naar aanleiding van de brief over de Stop Online Piracy Act (SOPA) of in internationale verdragen over auteursrecht het land-van-oorsprong-beginsel van toepassing is? Kunt u aangeven of, indien dit niet het geval is, u hier voorstander van bent? Deze leden verwijzen bijvoorbeeld naar privacyregels waarbij de privacy van Nederlandse burgers veel minder goed beschermd wordt door internetbedrijven die opereren vanuit de VS dan door Europese internetbedrijven. Als het mogelijk zou zijn om ten behoeve van de bescherming van het auteursrecht het land-van-oorsprong-beginsel terzijde te schuiven en extraterritoriaal geldende wetgeving te maken, dan kan de Nederlandse overheid toch ook Amerikaanse bedrijven aanspreken op het naleven van Nederlandse privacyregels voor de bescherming van Nederlandse burgers? Bent u het met de leden van de PvdA-fractie eens dat het niet zo kan zijn dat de Verenigde Staten wel extraterritoriale regels kunnen maken voor internetbedrijven en Nederland of de EU niet? Of het kan beide, dan moeten Amerikaanse bedrijven de privacy van Nederlandse gebruikers beter respecteren en zich houden aan Nederlandse privacyregels, of het kan beide niet.

Vragen van de leden van de PVV-fractie

Helaas zien de leden van de PVV-fractie dat het kabinet zich terughoudend opstelt aangaande de uitvoering van de motie Van Bommel/Gesthuizen over de open kabel (Kamerstuk 24 095, nr. 296). Deze motie vraagt ook om eventuele aanvullende regelgeving of wetgeving. We hebben in Nederland maar twee aanbieders, Ziggo en UPC, die hierdoor natuurlijk maar weinig concurrentieprikkels hebben. Tevens vinden deze leden dat het analoge televisie aandeel nog veel groter is dan dat de kabelmaatschappijen ons willen doen geloven. In ieder huishouden zijn er vaak meerdere aansluitingen waarbij met name op de slaapkamers van kinderen en ouders nog vaak naar analoge televisie wordt gekeken. Kortom nog genoeg markt om serieuze concurrentie toe te laten. De leden van de PVV-fractie stellen dan ook dat we niks met Europa te maken hebben en gewoon dit hier moeten regelen. Aangaande netneutraliteit hebben we ook niet gewacht op Europa en dat is ons zeer goed bevallen. Laat Nederland maar gidsland zijn. Deze leden vragen u dan ook eindelijk uitvoering te geven aan de twee amendementen (Kamerstuk 32 549, nr. 18 en nr. 28) en bovengenoemde motie.

Aangaande de veilingregels hebben de leden van de PVV-fractie toch nog wat zorgen over een aantal «weeffouten» die er in geslopen zijn. Ten eerste is de komst van twee nieuwkomers (nog steeds) niet gegarandeerd. De regels schrijven voor dat je maar op twee van de drie kavels mag bieden en gaandeweg de veiling mag je niet overgaan op de tweede voorkeur (het derde kavel), terwijl dat wel gewenst is, bijvoorbeeld voor de situatie waarin de voorkeurscombinatie gaandeweg te duur blijkt. Als dus niemand op het derde kavel biedt, valt dat kavel terug in de «grote pot» van ongeclausuleerd spectrum waarop iedereen kan bieden. De tweede nieuwkomer heeft dan het nakijken. De consument ook, omdat de kans op werkelijke concurrentie in deze markt natuurlijk veel beter gegarandeerd wordt met twee, dan met één nieuwkomer. De leden van de PVV-fractie vragen dan ook of u erkent dat dit weeffoutje in de regels zou kunnen resulteren in één in plaats van twee nieuwkomers. Erkent u dat dit de kans op meerdere nieuwkomers verkleint? Erkent u ook dat deze «lacune» eenvoudig en zonder verdere vertraging is aan te passen? Daarnaast worden de looptijden van de vergunningen niet genoemd in de veilingregels. Betekent dit dat deze oneindig zijn?

Het kabinet heeft afgezien van gespreide betaling voor de nieuwkomers omdat dit uitgelegd zou kunnen worden als staatssteun en dus niet toegestaan wordt door Europa. Deze leden vragen of landen als Frankrijk en België, die respectievelijk korting en gespreide betaling hanteren, nu in overtreding zijn. Zo nee, was dit dan in Nederland ook niet mogelijk geweest, conform het voorstel van de motie Van Bommel (Kamerstuk 24 095, nr. 295)? In Frankrijk is er zelfs een provider (Free Telecom) bij gekomen die in ruil voor een speciale prijs in de veiling nu een zeer concurrerend product in de markt heeft gezet voor 50% van het prijsniveau van de concurrentie. Was dit ook in Nederland mogelijk geweest? Verder hebben de leden van de PVV-fractie nog vragen over de voorgenomen verlenging met 21 maanden van de vergunningen voor de bestaande providers. Deze leden hebben begrepen dat u geen overleg heeft gehad met potentiële nieuwkomers over deze beslissing. Kunt u dat bevestigen? Potentiële nieuwkomers geven aan dat een overgangstermijn maximaal zes maanden zou hoeven duren. De leden van de PVV-fractie vrezen nu dat nieuwkomers op deze manier gedurende een langere periode onnodig klein worden gehouden en er op deze manier een situatie ontstaat waarbij de bestaande marktspelers alle mogelijkheid krijgen om strategisch biedgedrag te ontplooiën, wat juist weer ten nadele van de nieuwkomers kan gaan werken. Deze leden verzoeken uw reactie op dit punt.

In het debat van 8 december 2011 heeft u letterlijk gezegd: «De huidige vergunningen lopen eind februari 2013 af. Marktpartijen, waaronder juist de nieuwkomers, staan voor heel belangrijke voorinvesteringen. Het is geen kleingeld waarover je praat. Zij hechten dus terecht aan snelle duidelijkheid en exacte veilingvoorwaarden....». Op 6 januari 2012 publiceerde het Agentschap Telecom een rectificatie in de Staatscourant, omdat de veilingregels twee fouten bevat. Is het mogelijk dat de huidige veilingregels nog meer onvolkomenheden bevatten? Zo ja, welke mogelijkheden heeft u om de veilingregels nog aan te passen na inwerkingtreding op 16 april 2012?

De leden van de PVV-fractie vragen sinds wanneer u overleg voert met de bestaande telecomproviders over het migratievraagstuk, waarover u verslag doet in uw brief van 4 april 2012 (Kamerstuk 24 095, nr. 311). Bent u het met de leden van de PVV-fractie eens dat uw oplossing van het migratievraagstuk nu al meer vertraging oplevert voor nieuwkomers dan het verzoek van de Tweede Kamer om in december 2011 de veilingregels voor nieuwkomers verder aan te scherpen?

Bent u van mening dat het wenselijk is dat een nieuwkomer op de Telecommarkt tijd moet krijgen om een marktpositie op te bouwen? Vormt de korte looptijd van deze kavels geen substantiële belemmering voor de business case van een nieuwkomer, gelet op het feit dat de kavels E en F (2 en 2,1 GHz) een looptijd hebben tot 31 december 2016 en dat een nieuwkomer naast spectrum in de 800- of 900MHz-band ook altijd een hogere frequentieruimte moet aanschaffen?

De leden van de PVV-fractie zijn verheugd te zien dat er is tegemoetgekomen aan hun wens om iets te gaan doen aan de torenhoge kosten die gemoeid zijn met de lange wachttijden en hoge prijzen per minuut. Wel zouden deze leden graag willen dat uitsluitend het lokale tarief wordt gehanteerd en niet een combinatie van € 1,30 als vast bedrag naast het lokale tarief. Kan er niet uitsluitend voor het lokale tarief per minuut worden gekozen?

De leden van de PVV-fractie zijn benieuwd naar de voortgang van het NMA onderzoek. Worden er binnenkort al resultaten verwacht? Hebt u een idee hoe lang dit onderzoek gaat duren? Aangaande de situatie bij KPN en de Opta hebben de leden van de PVV-fractie de volgende bemerkingen.

De huidige «high trust»-overeenkomst tussen KPN en OPTA komt er op neer, dat KPN dicteert hoe OPTA toezicht houdt. Dat veroorzaakt een zogenaamde «regulatory capture» en holt effectief toezicht uit. De «compliance-regeling» kan dus beter van tafel en vervangen worden door een sterke toezichthouder, die van aanpakken weet, effectief (ex ante-)toezicht houdt en misbruik van marktmacht voorkomt. De leden van de PVV-fractie verzoeken om uw reactie op deze suggestie. Deelt u de mening dat de huidige compliance-regeling tekort schiet qua toezicht? Het cookie-amendement (Kamerstuk 32 549, nr. 14) geeft de ruimte aan de marktpartijen om met een oplossing te komen voor de «opt in» aangaande de «third party cookies». In principe vinden de leden van de PVV-fractie niet dat de OPTA zich terughoudend dient op te stellen bij toezicht en handhaving. De markt dient dit afdoende te regelen. Ook de nieuwe generatie browsers waarbij dit van tevoren moet worden aangegeven, zien deze leden als een welkome aanvulling of oplossing van deze probleemstelling. Ondubbelzinnige toestemming zal te allen tijde moeten worden aangetoond.

De leden van de PVV-fractie vragen met betrekking tot de Vodafone storing waarom er niet is voorzien in een backup-systeem. Deze leden zien nu dat het netwerk van Vodafone er al bijna een week uit ligt en er nog steeds een zeer gebrekkige dienstverlening is. Tevens zagen deze leden tot tweemaal toe dat de 112-alarmlijn van KPN niet bereikbaar was door een storing. Zowel het bedrijfsleven, de overheid alsook de burgers hebben van dit soort verstoringen aanzienlijke hinder ondervonden. Kunt u ons vertellen wat de uitkomst is van de gesprekken die u heeft gehad met de providers? Hoe gaat men dit in de toekomst voorkomen? Is er voorzien in een schaderegeling naar de eventueel gedupeerden?

Vragen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie bedanken u voor de snelle en heldere beantwoording van de vragen van de Kamer in zijn brief van 4 april 2012 inzake de Netwerkstoring bij Vodafone (Kamerstuk 24 095, nr. 312). De netwerkstoring bij Vodafone als gevolg van een brand nabij een netwerkcentrale van Vodafone in Rotterdam, heeft laten zien hoe afhankelijk consumenten en bedrijfsleven zijn geworden van communicatienetwerken. Kunt u een indicatie geven van de omvang van de geleden economische schade voor een groot deel van de klanten, als gevolg van het langdurig niet beschikbaar zijn van het netwerk van Vodafone? Wat is de stand van zaken met betrekking tot een wettelijke compensatieregeling voor consumenten en bedrijven, vergelijkbaar zoals dat ook geregeld is in de luchtvaartsector en in de energiemarkt? Elektriciteitsbedrijven hebben nu ook een wettelijke plicht om consumenten te compenseren wanneer een storing op het elektriciteitsnetwerk langer dan een aantal uren duurt. Kunt u aangeven of dergelijke calamiteiten als gevolg van langdurig uitvallen van een deel van het mobiele netwerk, zich ook met een zekere regelmaat in andere Europese lidstaten voordoen en welke maatregelen daar genomen zijn om de gevolgen van dergelijke storingen voor bedrijven en consumenten te beperken? Kunnen we daar nog wat van leren?

De mobiele telefoniesystemen van de verschillende providers kennen reeds de technische mogelijkheid om elkaars abonnees te bedienen, het zogenaamde roaming. In het buitenland is dat procedureel ook toegestaan, men kan daar zelf kiezen van welke provider men gebruik wenst te maken. Kosten worden onderling door de providers verrekend. Het kabinet geeft in de brief aan dat dit in Nederland ook mogelijk is maar dat «national roaming» alleen mogelijk is met een speciale simkaart waaraan extra maandelijkse kosten zijn verbonden en een hoger tarief bij daadwer-

kelijk gebruik na overschakelen. Wijkt Nederland met dit systeem af van andere EU lidstaten?

Het kabinet schrijft ook dat «national raming» niet iets is dat apart aangezet kan worden bij een calamiteit. Klopt het dat het in Italië wel mogelijk is? Hoe groot zijn de technische belemmeringen in Nederland om in geval van calamiteiten, gebruik te kunnen maken van elkaars telecommunicatie-infrastructuur? Klopt het dat het in Nederland vooral gaat om het maken van goede afspraken tussen de Nederlandse drie telecomproviders die met elkaar goede procedures moeten overeenkomen om bij calamiteiten gebruik te kunnen maken van elkaars infrastructuur?

De leden van de CDA-fractie vinden het van belang dat de Telecomaانبieders in Nederland op korte termijn met elkaar de mogelijkheden bezien om de gevolgen van dergelijke storingen voor bedrijven en consumenten in de toekomst te beperken. De leden van de CDA-fractie vinden het een goed initiatief dat u in het Nationaal Continuïteitsoverleg Telecom (NCO-T) aandacht vraagt voor de analyse van de storing bij Vodafone, de respons hierop en de mogelijkheden voor het inschakelen van elkaars netwerken door de Telecomaانبieders. Kunt u aangeven wanneer u de Kamer kan informeren over de eerste uitkomsten van dit overleg naar aanleiding van de recente netwerkstoring bij Vodafone?

De leden van de CDA-fractie constateren dat er veel gebeurt in Nederland op het gebied van de kabel. De marktleider in de zakelijke glasvezelmarkt (KPN) wordt er door sommige partijen van beschuldigd dat hij de markt monopoliseert doordat hij onder de kostprijs aanbiedt of rooftprijzen hanteert. Dit hanteren van rooftprijzen zou een bewuste strategie van KPN zijn om daarmee de ontluikende infrastructuurconcurrentie zoveel mogelijk te frustreren en hierdoor zoveel mogelijk van de nog aan te leggen fysieke infrastructuur, in eigen hand te krijgen. Vooral kleine en middelgrote bedrijven als gebruikers van diensten dreigen hiervan de dupe te worden. Onlangs heeft de OPTA het Ontwerpbesluit marktanalyse ontbundelde toegang tot zakelijke glasvezelnetwerken – ook wel Fiber to the Office (FttO) genoemd – aangeboden aan de Europese Commissie. Bij de vaststelling van dit besluit, wordt het OPTA-beleid ten aanzien van de aanleg van fysieke glasvezelinfrastructuur tot en met 2014 vastgelegd. De Europese Commissie heeft in een persbericht van 21 maart 2012 kenbaar gemaakt dat zij niet overtuigd is van OPTA's conclusies over de markt voor FttO. De Commissie betwijfelt sterk of het besluit van OPTA om de toegang tot het FttO-netwerk van KPN en tot wholesale-breedband van hoge kwaliteit niet te reguleren, verenigbaar is met de EU-telecommunicatieregulering. Volgens de Commissie kan de benadering van OPTA een negatief effect hebben op de mededinging en op de investeringen in glasvezel.

De leden van de CDA-fractie vinden dat het hier gaat om het aanleggen van cruciale infrastructuur die van grote betekenis zijn voor de toekomst van de Nederlandse samenleving en economie. Eerlijke concurrentie op deze markt is noodzakelijk, zodat innovatie, keuzevrijheid en een lage prijs voor afnemers in de toekomst gewaarborgd blijven. Zowel KPN als andere bedrijven hebben hier een belangrijke rol in. De leden van de CDA-fractie zijn terughoudend ten aanzien van overheidsregulering wanneer daar geen strikte noodzaak voor is. De recente ervaringen met de postmarkt hebben echter geleerd dat je als overheid ook te weinig kunt reguleren in een geliberaliseerde markt waardoor je later met ongewenste gevolgen wordt geconfronteerd. Daarom vinden de leden van de CDA-fractie het, gezien de recente berichtgeving en snelle ontwikkelingen op de kabelmarkt, van cruciaal belang dat de OPTA deze markt de komende tijd goed in het oog houdt. Bent u bereid om in overleg met de OPTA ieder half jaar een rapportage naar de Kamer te sturen over de ontwikkelingen op deze markt?

Welke lessen zijn er geleerd naar aanleiding van de calamiteiten met de zendmast bij Smilde in het bijzonder door het staatsbedrijf Novec? Welke extra veiligheidsmaatregelen zijn er sindsdien getroffen bij alle zendmasten? Welke extra veiligheidsexpertise is er sindsdien door Novec in huis gehaald? Welke mogelijkheden heeft Novec om de noodzakelijke eisen te stellen aan de apparatuur van de huurders in de masten van Novec om veilig en betrouwbaar de zendmasten te kunnen blijven aanbieden? In hoeverre vormt de bestaande regelgeving een belemmering voor Novec om het voldoen aan bepaalde kwaliteitseisen door huurders, ook daadwerkelijk te kunnen afdwingen?

De leden van de CDA-fractie constateren dat er de afgelopen maanden hard is gewerkt aan het herstel van de grote zendmast in Smilde. Deze leden krijgen te horen dat er constructief overleg gevoerd is tussen alle betrokken partijen. Aan dit overleg namen de radiostations, de operators KPN en Broadcast Partners en de masteigenaren Alticom en Novec deel, evenals het ministerie van EL&I, die daarbij een nuttige, faciliterende rol speelde. Als gevolg van het overleg is de herbouw inmiddels concreet gestart en is tevens met alle betrokken partijen een versnelde uitvoering van het herstelwerk afgesproken. Dientengevolge zal de mast naar verwachting al in augustus 2012 (in plaats van de oorspronkelijk geplande datum in november 2012) weer in bedrijf genomen kunnen worden. De leden van de CDA-fractie hebben ook begrepen dat, ondanks de extra meerkosten van € 450 000, alle partijen de versnelde uitvoering van het herstelwerk hebben geaccepteerd. Kunt u dit bevestigen?

Er bereiken de leden van de CDA-fractie nu berichten dat Novec zou weigeren, zonder opgaaf van reden, de gemaakte afspraken na te komen. Zo zouden zenderoperators niet worden toegelaten tot de bouwcommissie. Ook zou Novec weigeren de meerkosten inzichtelijk te maken. De marktpartijen (operators en de publieke en commerciële omroepen) hebben nu geen goed inzicht meer in alle uitgaven terwijl zij wel verantwoordelijk zijn voor de betaling van deze extra kosten. Kunt u deze berichten bevestigen? Welke acties mogen deze leden op korte termijn van u verwachten, aangezien u direct betrokken bent bij de overleggen?

Conform de wens van de Kamer is de oorspronkelijke reservering van twee vergunningen van 2x5MHz in de 800MHz-band, uitgebreid met een vergunning van 2x5MHz in de 900MHz-band, waarbij een nieuwkomer niet meer dan twee van deze in totaal drie gereserveerde vergunningen mag verwerven. Er is daarmee ruimte voor zeker twee en wellicht zelfs drie nieuwkomers. Dat is goed voor de consument en het bevordert innovatie. De leden van de CDA-fractie hebben nog enkele vragen. Klopt het dat het nu dus mogelijk is dat één aanbieder zowel biedt op een vergunning van 2x5MHz op de 800MHz-band als op de vergunning in de 900MHz-band? Kunt u een reactie geven op het navolgende scenario? Op de 800MHz-band blijkt tijdens de veiling dat één nieuwkomer voor 1 vergunning het hoogste bedrag biedt (stel € 100). Een tweede nieuwkomer biedt het laagste (stel € 40). De laatste nieuwkomer is slechts bereid te kopen wanneer het allebei de vergunningen kan bemachtigen en is bereid een bedrag te betalen dat minder is dan het hoogste bod maar als totaalbedrag meer is dan het hoogste en laagste bod samen (stel € 80 per vergunning en in totaal € 160 euro voor twee vergunningen). Wat gebeurt er in dat scenario? Krijgt de hoogste bieder de eerste vergunning en de laagste bieder de tweede omdat de concurrent slechts tot aankoop overgaat wanneer het allebei de vergunningen kan bemachtigen? Of krijgt de aanbieder die alleen biedt op twee vergunningen tegelijkertijd, allebei de vergunningen omdat dit uiteindelijk de grootste opbrengst en waarde creëert? In hoeverre klopt de veronderstelling dat er meer innovatie kan plaatsvinden (bijvoorbeeld sneller internet, nieuwe services en dergelijke) als beide gereserveerde vergunningen op de 800MHz-band in handen

komen van één aanbieder, in tegenstelling tot een situatie waarin de ruimte gedeeld moet worden door twee aanbieders?

Ten aanzien van de discussie rondom de 0900-nummers heeft het kabinet niet gekozen om de wachttijden bij het bellen naar 0 900 nummers gratis maken. U schrijft dat het kabinet heeft besloten om het zogeheten informatietarief per minuut voor alle 090x-klantenservicenummers gratis te maken, dus zowel voor doorlopende klantrelaties als voor eenmalige aankopen. Een eindgebruiker betaalt dan alleen voor de verbinding, zoals bij het bellen naar een geografisch nummer. Wanneer een eindgebruiker vanaf een mobiele telefoon belt, betaalt hij het reguliere mobiele beltarief. De leden van de CDA-fractie vragen wat de maximumtarieven zijn voor het bellen vanuit zowel de vaste als mobiele telefonie. Voordeel van deze aanpak is dat de consument met de verkeerstariefmaatregel weet waar hij aan toe is: de kosten per minuut van een telefoontje naar de klantenservice blijven laag. Wat hiermee echter nog niet opgelost wordt zijn de zeer lange wachttijden. Die zijn voor de consument vaak de grootste ergernis. Bent u het eens met de leden van de CDA-fractie dat met de keuze voor deze aanpak nog geen extra stimulans wordt gegeven richting de organisatie die gebruik maakt van het 0900-nummer om de wachttijden ook daadwerkelijk te verkorten? Welke mogelijkheden ziet u om ook de problematiek van lange wachttijden op te lossen? Het kabinet geeft aan de mogelijkheid te willen laten bestaan om een vast bedrag per gesprek (plus eventueel de mobiele belkosten) te rekenen. Momenteel geldt hier een maximumtarief van € 1,30. De leden van de CDA-fractie vragen waarom het kabinet er niet voor heeft gekozen om het maximumtarief lager te zetten op de mediaan van de totale kosten per callcentermedewerker, namelijk € 1,00 (deze bedragen nu gemiddeld € 0,80 tot € 1,20 per minuut). Waarom wordt bij deze laatste optie nu alleen gerept over een vast bedrag per gesprek plus de eventuele mobiele kosten maar niet de verkeerstariefkosten vanaf de vaste lijn. Is dit bewust gedaan? Bent u bereid hiernaar te kijken?

De leden van de CDA-fractie constateren dat er momenteel diverse onderzoeken lopen van zowel de NMa als OPTA richting KPN. De vraag is wanneer deze onderzoeken afgerond kunnen worden? Het is namelijk niet in het belang van zowel consumenten, bedrijfsleven als ook KPN als de uitkomsten van deze onderzoeken erg lang op zich laten wachten. Is er een mogelijkheid, ook gezien de voorgenomen samenvoeging van de NMa en de OPTA in één organisatie, om de lopende onderzoeken zoveel mogelijk tegelijkertijd af te handelen? De leden van de CDA-fractie verzoeken u om een reactie op dit punt.

Vragen van de leden van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de geagendeerde punten over telecommunicatie. Graag maken de leden kenbaar het onwenselijk te vinden om een gepland algemeen overleg te verplaatsen of om te zetten in een schriftelijk overleg in verband met de Catshuisbesprekingen.

De leden van de SP-fractie vinden het positief dat er gekozen is voor de intensivering van de herbouw van de oorspronkelijke mast in Smilde. Kunt u de garantie geven dat de herbouw van de oorspronkelijke zendmast voor 15 juli 2012 volledig voltooid is en dat de dekking dan weer op het niveau is van voor de instorting van de zendmast? Loopt de herbouw nog volledig op schema?

De leden van de SP-fractie vragen wat mogelijke risico's zijn van het gratis maken van het zogeheten informatietarief per minuut voor alle 090x-klantenservicenummers. Zoals u schrijft betaalt de eindgebruiker slechts voor de verbinding, zoals bij het bellen naar een geografisch nummer. Dat is een goede ontwikkeling, maar de leden vrezen dat bedrijven hierom mogelijk minder personeel inzetten met kans op langere wachttijden tot gevolg. Hoe denkt u dat dit voorkomen kan worden?

De leden van de SP-fractie vinden het zeer belangrijk dat internetvrijheid voor iedereen gegarandeerd is hoewel zij zich tegelijkertijd realiseren dat inbreuk op auteursrechten moet worden aangepakt. De leden zouden graag willen weten of u, met de brief over de invoering van de Stop Online Piracy Act (SOPA), verklaart dat u dit Amerikaanse conceptwetsvoorstel verwerpt, omdat deze de mogelijkheid biedt om een grote inbreuk te maken op de internetvrijheid. Ook willen deze leden weten welke bevoegdheden de Amerikaanse overheid krijgt om op te treden tegen Nederlandse websites die zich (gedeeltelijk) richten op gebruikers in de Verenigde Staten? Hebt u het Nederlandse uitgangspunt van een vrij en toegankelijk internet voor iedereen al bij de Amerikaanse autoriteiten onder de aandacht gebracht? Zo ja, wat was de reactie van deze autoriteiten?

De leden van de SP-fractie zouden graag meer informatie ontvangen over het ingrijpen van OPTA bij KPN vanwege nog onbekende redenen. Uit het persbericht van KPN blijkt dat KPN en de OPTA niet tot een schikking zijn weten te komen. De juridische procedure zal dan dus ook niet worden beëindigd. Hoe loopt de voortgang van de juridische procedures bij OPTA en wanneer kunnen wij meer informatie verwachten over de verdachte gedragingen van KPN?

Ook de leden van de SP-fractie betreuren de problemen die ontstaan zijn door de storing bij Vodafone. Zij delen de mening van het kabinet dat het ons aller belang is dat wij kunnen beschikken over een betrouwbaar netwerk voor consumenten en bedrijven. De leden zijn benieuwd naar de uitkomst van het Nationaal Continuïteitsoverleg Telecom, waar de storing besproken wordt en waar bezien zal worden wat de mogelijkheden zijn om de gevolgen van dergelijke storingen in de toekomst te beperken. Worden deze uitkomsten aan de Tweede Kamer gestuurd?

De leden van de SP-fractie vragen wat het verschil maakt dat een in gebruik zijnde 900MHz-kavel binnen zes maanden vrij gemaakt kan worden omdat deze gereserveerd is, en dat de overige in gebruik zijnde kavels een transitieperiode van maximaal 21 maanden nodig hebben.

Vragen van de leden van de D66-fractie

De leden van de fractie van D66 willen allereerst hun teleurstelling uitspreken over de beslissing om het algemeen overleg Telecommunicatie om te zetten in een schriftelijk overleg. Deze leden verwachten een nadere toelichting over uw afmelding voor het algemeen overleg. Het gevoel van teleurstelling bij deze leden wordt nog verder versterkt doordat het algemeen overleg van 28 maart 2012 ook al werd afgezegd, achteraf bezien zelfs zonder enige reden. Dit debat werd immers afgezegd wegens «overleggen in het Catshuis» terwijl deze op het bewuste moment waren stilgelegd.

Meer inhoudelijk hebben de leden van de fractie van D66 enkele zorgen over de aanstaande veiling van de mobiele telecomfrequenties. Zo hebben deze leden gehoord dat intensiever gebruik van de 900MHz-band de kans op storingen op het GSM-Rail-netwerk van ProRail (GSM-R) zal

doen toenemen. De verwachting is dat na de frequentieversteiling de implementatie van Long Term Evolution (LTE) op de 900MHz-band zal leiden tot een dergelijke intensivering van het gebruik. Deze leden hebben zorgen over storingen op GSM-R aangezien dit netwerk essentieel is voor de veiligheid op het spoor. Kunt u toezeggen dat er geen interferentieproblemen zullen ontstaan? Mocht interferentie onvermijdelijk zijn, kunt u dan maximale inspanningen leveren om de impact van storingen minimaal te laten zijn? De leden denken hierbij aan het sluiten van een convenant tussen de relevante partijen zoals ook is gedaan om mogelijke interferentieproblemen op «de kabel» te voorkomen. Kunt u toezeggen dat voor het van start gaan van de veiling er overeenstemming zal zijn over mogelijke oplossingen van deze problematiek? Kunt u in uw beantwoording ook ingaan op de kosten die gemoeid zullen zijn met maatregelen tegen interferentie en welke partij voor deze kosten zal moeten opdraaien?

De leden van de D66-fractie zijn enigszins verbaasd over lange overgangstermijn die de minister voorstelt (Kamerstuk 24 095, nr. 311) om na de frequentieversteiling de continuïteit van dienstverlening te kunnen garanderen. Graag zouden de leden meer informatie krijgen over de achtergrond van het voorstel om de frequenties met 21 maanden te verlengen. Allereerst willen zij u daarom verzoeken het genoemde onderzoek van PA Consulting naar de Kamer te zenden. Graag horen de leden ook met welke partijen deze consultant allemaal heeft overlegd alvorens met dit voorstel te komen.

In uw brief staat dat dit voorstel het beste is voor de consument. De leden van de fractie van D66 zijn van mening dat een concurrentie-impuls op de mobiele telecommunicatiemarkt het beste is voor de consument. Toch lijkt het erop dat nieuwkomers juist benadeeld worden via deze constructie. Immers, als zij een combinatie van frequenties weten aan te schaffen van gereserveerde en niet-gereserveerde kavels zullen zij enkel stapsgewijs hiervan gebruik kunnen maken en niet direct als volwaardige concurrent kunnen opereren van de gevestigde orde. Een mogelijkheid is één of enkele kavels per 1 januari 2013, vervolgens een of enkele kavels per 1 juli 2013 en daarna een of enkele kavels na 21 maanden. Graag horen de leden van u wat de mogelijkheden zijn om de termijn van 21 maanden verlenging alsnog in te korten en welk voorstel u dan het meest wenselijk acht.

Als laatste zien de leden van de D66-fractie een interessant verschil ontstaan voor de te veilen frequenties op de 1800MHz-band. Immers, de oude Telfort-kavels kunnen direct gebruikt worden, terwijl de andere sowieso nog 21 maanden eigendom blijven van de huidige partijen. Bent u, net als de leden van de fractie van D66, bang voor een oprijvend effect op de prijzen voor de genoemde oude Telfort-kavels? Deze kavels zijn immers extra waardevol omdat de huidige aanbieders door aankoop ervan nieuwe toetreders langer buiten hun markt kunnen houden. Zo nee, waarom niet? Zo ja, welke maatregelen gaat u nemen om dergelijk strategisch gedrag te voorkomen?

De leden van de fractie van D66 merken op dat de mobiele telecommunicatiegebruiker de afgelopen week te lijden heeft gehad van een storing in de dienstverlening van Vodafone. Deze storing heeft de kwetsbaarheid duidelijk gemaakt van de (zakelijke) consument en misschien nog wel meer hun afhankelijkheid van dergelijke dienstverlening. In het bijzonder verwijzen de leden naar alle gebruikers binnen de Tweede Kamer der Staten Generaal en daarmee naar zichzelf. In de brief van de minister over de Vodafone-storing (Kamerstuk 24 095, nr. 312) lezen de leden de volgende twee zinnen: «De hulpdiensten ondervinden geen hinder en Vodafonegebruikers kunnen alarmnummers zoals 112 wel bereiken. Wel heeft tussen zeven en tien uur vanochtend een aantal calls niet door

kunnen komen.» Begrijpen de leden hieruit correct dat er wel degelijk een negatief effect is geweest op de bereikbaarheid van 112 voor Vodafonegebruikers? Kunt u dit nader toelichten?

In de brief sprak u de verwachting uit dat de dienstverlening van in ieder geval het 2G-netwerk «spoedig weer operationeel kan zijn». De leden constateren dat de gebrekkige dienstverlening nog even heeft aangehouden. Kunt u de Kamer inlichten wanneer de dienstverlening weer volledig operationeel is?

De leden van de D66-fractie willen graag weten wat de mogelijkheden zijn van een verplichting in de telecommunicatiewet voor het inbouwen van extra redundantie in een mobiel netwerk of extra redundantie bij de switchlocatie. Heeft u enig inzicht in de mogelijke kosten voor consumenten van een dergelijke maatregel? De leden van de D66-fractie vermoeden dat de kosten een dergelijke versterkte dienstverlening ruimschoots de mogelijke baten zullen overtreffen, maar ontvangen graag een nadere toelichting.

Als laatste willen de leden van de fractie van D66 graag meer weten over de toepassing van de cookiebepaling in de – bij de Eerste Kamer in behandeling zijnde – Telecommunicatiewet. Deze leden hebben verschillende signalen ontvangen over de toepassing hiervan. Hoe verhoudt de brief van de minister (Kamerstuk 32 549, nr. 47) zich tot de opmerkingen hierover in OPTA's «Focus op 2012» waarin wordt gesteld dat de OPTA de nieuwe cookierichtlijn juist zal gaan handhaven?

Vragen van de leden van de GroenLinks-fractie

De leden van de GroenLinks-fractie hebben met zorg kennisgenomen van de brief van de minister als reactie op de motie Van Bommel en Gesthuizen over open toegang tot de kabel. Zij lezen dat u geen aanleiding ziet om met aanvullende voorstellen te komen. Kunt u dat beargumenteren? Wordt met de Wijziging van de Telecommunicatiewet (Kamerstuk 31 412) die inclusief amendementen voorligt bij de Eerste Kamer, volgens u voldaan aan de wens van de Kamer om de kabel open te stellen voor concurrentie?

De leden lezen een uitvoerige verdediging van de het concept besluit door het college. Deelt u deze argumenten? Zo niet, bent u bereid de OPTA aanwijzingen te geven om tot een ander oordeel te komen? Deelt u onze mening dat van een vrije markt geen sprake is op de kabel en dat de operators daardoor hun eisen aan content-providers min of meer kunnen opleggen?

De leden van de GroenLinks-fractie waarderen dat het kabinet serieus heeft gekeken naar mogelijkheden om de kosten voor het 090x-nummers transparant en laag te maken. Volgens de genoemde leden is echter een belangrijk probleem niet aangepakt in het voorstel, en dat is de onverwachte hoge rekening voor mobiele telefonie wanneer een klant belt met een 090x-nummer. Zowel bij de gratis-informatie-tarief-optie als bij de vast-bedrag-per-gesprek-optie worden de verbindingskosten gerekend bij mobiele telefonie. Omdat dit belgedrag zelden binnen een bundel valt, leidt dit toch tot grote verrassingen bij consumenten. Bij het vast-bedrag-per-gesprek zijn die kosten er niet bij vaste telefonie. Waar ligt volgens u het verschil? Waarom zou bij vaste telefonie geen verbindingstarief gerekend hoeven worden? Bent u van plan om er voor te zorgen dat het bellen naar een 090x-nummer (eventueel exclusief het vaste bedrag) binnen een belbundel kan vallen?

De leden van de GroenLinks-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de brief van de minister van EL&I over de storing bij Vodafone. Zij lezen dat er alleen afspraken zijn om in het geval van buitengewone

omstandigheden (zoals oorlogs- en crisissituaties) aanbieders aanwijzingen te geven over het exploiteren en het gebruik van de openbare telecomunicatiediensten. De leden zouden graag horen wat u hier van vindt. Bent u van mening dat dit voldoende is? Gezien het grote belang van telecommunicatienetwerken in het openbare leven en voor de Nederlandse economie achten deze leden het verstandig te onderzoeken of er ook in het geval van dergelijke grote storingen instrumenten kunnen zijn om spoedig de aangesloten consumenten weer toegang te geven tot een telecommunicatienetwerk? Deelt u deze mening? Ziet u iets in het stellen van eisen aan providers ten behoeve van een back-up-netwerk of verplichte afspraken met andere providers? Zo nee, waarom niet?

De leden van de GroenLinks-fractie hebben begrepen dat de verwachte opbrengst van de frequentieveilingen is gerelateerd aan de frequentieveiling in Duitsland. De genoemde leden roepen in herinnering dat de UMTS-veiling in Nederland € 2,7 miljard opleverde en in Duitsland € 50,8 miljard. In Duitsland leverde de 800Mhz-kavel in 2011 naar hun informatie gemiddeld € 595 miljoen op. Deze analogie volgend zou de verwachte opbrengst in Nederland € 32 miljoen zijn. De reserveprijzen, gesteld op 30% van de verwachte opbrengst, zouden daarmee mogelijk een stuk lager liggen dan gesteld in de veilingvoorwaarden. De genoemde leden vragen wat de argumentatie is geweest om te kiezen voor de hogere reserveprijzen. Kloppen de genoemde getallen?

II Antwoord van de minister

III Volledige agenda

1. Uitvoering van de motie Van Bommel en Gesthuizen over open toegang tot de kabel (Kamerstuk 24 095, nr. 307). Brief regering d.d. 15-12-2011, minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, M.J.M. Verhagen.
2. Oplossing voor ontvangstproblemen in Noord-Nederland (Kamerstuk 24 095, nr. 308). Brief regering d.d. 23-12-2011, minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, M.J.M. Verhagen
3. Oplossing voor ontvangstproblemen in Noord-Nederland (Kamerstuk 24 095, nr. 302). Brief regering d.d. 17-11-2011, minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, M.J.M. Verhagen.
4. Informatie over de Regeling veiling mobiele communicatie (Kamerstuk 24 095, nr. 309). Brief regering d.d. 06-01-2012, minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, M.J.M. Verhagen
5. Tarifiering van de telefonische klantenservice en de haalbaarheid van het gratis maken van de wachttijd bij 090x-(klantenservice)nummers (Kamerstuk 33 000-XIII, nr. 161). Brief regering d.d. 25-01-2012, minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, M.J.M. Verhagen
6. Mogelijke effecten van de invoering van de Stop Online Piracy Act (SOPA) in de Verenigde Staten voor Nederlandse burgers en bedrijven (Kamerstuk 29 838, nr. 47). Brief regering d.d. 20-01-2012, minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, M.J.M. Verhagen
7. Reactie op verzoek van de leden Van Raak en Gesthuizen over het bericht dat KPN per 21 december 2011 onder verscherpt toezicht van OPTA staat (Kamerstuk 24 095, nr. 310). Brief regering d.d. 19-01-2012, minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, M.J.M. Verhagen
8. Reactie op verzoek van Van Bommel met betrekking tot de cookiebepaling (Kamerstuk 32 549, nr. 47). Brief regering d.d. 08-03-2012, minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, M.J.M. Verhagen

9. Storing bij Vodafone op woensdag 4 april 2012 (Kamerstuk 24 095, nr. 312). Brief regering d.d. 04-04-2012, minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, M.J.M. Verhagen
10. Veiling mobiele communicatie en transitie (Kamerstuk 24 095, nr. 311). Brief regering d.d. 04-04-2012, minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, M.J.M. Verhagen – Veiling mobiele communicatie en transitie